

Sverige, ett både trovärdigt och starkt samhälle

Styresmannens tal vid högtidsdagen den 12 november 2020 av Sverker Göranson

JAG INLEDER VÅR 224:e högtidssammankomst med att eftertryckligt betona att 2020 varit och är ett väldigt utmanande år för vårt land och så även för vår akademi. Att den spelas in och inte möjliggör den normala feststämningen i börshuset och här på Karlberg, gör verkligen året extraordinärt. Parallellt ser vi ännu ett år där våra studier och övrigt arbete där våra yttranden fått flera viktiga genomslag. Med det sagt vill jag också uppmana oss alla att fortsatt följa råden för agerande så att vi gemensamt kan övervinna pandemin. Fortsätt kampen, håll i och håll ut så vi kan få en ny men normalare vardag så snart som möjligt!

Jag ska idag fokusera på vårt säkerhets- och försvarspolitiska läge och vad akademien utifrån bedrivna arbeten anser ytterligare krävs för framtiden om vi tillsammans ska kunna skapa det land vi anser vi behöver och som jag valt att kalla *Sverige, ett både trovärdigt och starkt samhälle*.

När detta år inleddes var det mesta som vanligt. Vi arbetade, umgicks och reste såväl hemma som långt bort. Själv var jag i Florida så sent som i mars månad. Vi hade då hört om coronan i Kina, men få var de, som såg framför sig vad som var på gång. Därefter var utvecklingen snabb och ledde till en global pandemi.

Ur många aspekter blev världen och även Sverige i någon mån tagna på bar gärning i

den mening att trots att ordet pandemi inte är ett okänt fenomen var vi i flera dimensioner inte väl förberedda att hantera dess konsekvenser. Vi måste rusta oss bättre som samhälle. Vilket både en statlig utredning och vårt yttrande avseende hälso- och sjukvård som ett exempel tydligt pekat på.

I ett helt annat avseende har vi också reagerat för sent och det är den utveckling som kriminaliteten tagit och som också, nu senast, beskrivits utifrån begreppet familjer/klaner. Det noterades nyligen i en artikel i *Dagens Nyheter* under rubriken ”Rikspolischefens larm visar varför vi måste rusta upp försvaret”. Slutsatsen som dras är att vi måste rusta försvaret och oss som samhälle bättre.

Jag anser att det tydligt framgått under pandemin att det finns paralleller och lärdomar man kan dra relativt vad vi länge resonerat om vår förmåga militärt och säkerhetsmässigt. Vi måste ha ett robust samhälle nu och inte när det är för sent.

Det globala säkerhetsläget idag präglas av ökande instabilitet. Det präglas också av oförutsägbarhet, är därmed svårbedömt och svänger ibland hastigt, precis som under pandemin.

Det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde och i Europa har under de senaste 15 åren försämrats och mycket pekar på att trenden fortsätter. Med andra ord, vår säkerhet försämras.

Ryssland har tydligt under den senaste femtonårsperioden visat att landet har en klar vilja att använda militära medel för att nå politiska mål både i Europa och globalt. Det undergräver den europeiska säkerhetsordningen, vilket försämrar Sveriges säkerhet. Hela den försämring vi upplevt och upplever är en följd av ryskt agerande, ett agerande som enligt alla experter fortsätter och som sannolikt ytterst syftar till att slå splittring i EU och Nato.

Vårt geografiska läge har också fått en ökad säkerhetspolitisk och militärstrategisk betydelse genom det växande intresset i såväl Arktis som Östersjöområdet. I Östersjön ställs tydligt Rysslands intressen mot övriga europeiska länders tillsammans med USA:s. Vilket varit uppenbart också i år i samband med både övningar och skarpa beredskapsinsatser. Vidare driver Ryssland kontinuerligt informationsoperationer såsom denna vecka deras påstående om att oro skapas genom Sveriges försvarssatsningar, kort och gott förskräckligt!

Jag påminner om att försvarsberedningen har slagit fast att ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas. Det kan heller inte uteslutas att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Sverige.

Sverige är en pusselbit i världen. Vår säkerhetspolitik bygger på samarbete tillsammans med flera länder. Avgörande för vår säkerhet är samarbeten med Finland, övriga nordiska länder samt Europa och sannolikt viktigast USA. Ju bättre pusselbitarna passar ihop, ju bättre och säkrare resultat.

I samarbetet och som militärt alliansfritt land måste vi ha en egen robust tillgänglig förmåga som kan användas tillsammans med samarbetsländer och som därmed ger en trovärdig förmåga mot angrepp.

Vår vilja till försvar är stark, det har vi också visat under pandemin. Sveriges folk

ska ges den trygghet vi förtjänar genom tydliga åtgärder avseende en i snar framtid robust total försvarsförmåga som ger ett ”Sverige som både är trovärdigt och ett starkt samhälle”.

Försvarsbeslutet 2015 var startpunkten för Sverige och Sveriges försvarsmakt att återskapa en tillräcklig militär förmåga. Nu måste vi mäta hur långt vi har nått 2020. Detta så att nästa beslut, FB 2020, som nu ska fattas går vidare mot ökad förmåga baserat på var vi befinner oss just nu.

En fortsatt tillväxt av Försvarsmakten är planerad i kommande period innebärande både bättre och fler förband.

Vi i akademien anser att Försvarsmakten inkluderande alla försvarsgrenar bör ungefär fördubblas i sin numerär. Vi behöver förmåga som är robust och ger ett motståndskraftigt samhälle såväl civilt som militärt. Hela vårt land ska kunna skyddas och försvaras i hela konfliktskalan. Mycket av detta finns med i förslaget för kommande beslut men det tar för lång tid.

Ekonomin ser nu ut att kunna nå 88 miljarder årligen till 2025 eller ca 1,5 procent av BNP vilket är bra, men det krävs mer. Vi behöver se en fortsatt tillväxt. De förslag för det militära försvarets utformning som såväl akademi som försvarsberedning angett bedöms motsvara en årlig ekonomi på 110–120 miljarder. Vilket motsvarar ca 2 procent av BNP.

Flera av förslagen i kommande beslut bedöms inte uppfyllas förrän i slutet av nästa period, 26–30 eller senare. Nästa försvarsbeslut är ett delsteg mot det som krävs.

Jag frågar, vilken logik är det vi följer?

Vi är rörande överens om att det säkerhetspolitiska läget radikalt försämrats de senaste femton åren. Trenden fortsätter. Vi har under den tiden tappat mycket av vår nationella operativa förmåga och erforderlig numerär. Nu ska den återskapas men det

tillåts ta tio år eller mer. Klarar vi, med en sådan tidsplan, hålla takt med förändringen i vårt närområde? När har vi ett Sverige som är ett trovärdigt och starkt samhälle.

Bör det inte ageras snabbare?

Jo anser jag. Akademiens forskning och flera andra studier påvisar tydligt att omvärldsläget kräver återskapande av ett svenskt trovärdigt och starkt samhälle med stabil civil och militär förmåga.

Detta bör ske så fort som möjligt. För att det ska vara möjligt krävs fortsatta ekonomiska tillskott och åtgärder som verkligen möjliggör såväl tillväxt som kvalitet i enlighet med de slutsatser som akademien redovisat.

Att återbygga ett trovärdigt och starkt samhälle inklusive militär förmåga tar tid men det får inte ta för lång tid.

Sveriges behöver

- snabba på processen för att rusta det civila försvaret så att det militära försvaret kan

bli verkningsfullt och att vår förmåga till krisledning kan utvecklas,

- utvärdera slutpunkt för försvarsbeslut 2015 så nästa beslut startas från korrekt startpunkt,
- skynda på tillväxten av Försvarsmakten så att vi sammantaget *får ett trovärdigt och starkt Sverige som både samhälle och försvar*,
- för detta krävs kontinuerligt fortsatta ekonomiska tillskott

Vi svenskar förtjänar trygghet och för det krävs ett trovärdigt och krigsavhållande totalförsvar nu och inte i en avlägsen framtid precis som det krävs en utvecklad förmåga att leda i kris såsom pandemin tydligt visat.

Kort och gott krävs att vi skapar: Sverige ett trovärdigt och starkt samhälle.

Författaren är general och tidigare överbefälhavare. Han är Kungl Krigsvetenskapsakademiens styresman.